

Верхогляд О. О., Романовський О. О.
Українсько-американський гуманітарний інститут “Вісконсінський
Міжнародний Університет (США) в Україні”
Романовська Ю. Ю.,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

НЕЗАЛЕЖНИЙ (ПРИВАТНИЙ) СЕКТОР ВИЩОЇ ОСВІТИ США: ТИПИ І ОСОБЛИВОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ І КОЛЕДЖІВ

Розглянуто характерні риси ВНЗ приватного (незалежного) сектору вищої освіти США – чотирирічних незалежних коледжів, малих і великих приватних університетів. Наведено висновки щодо ролі приватних (незалежних) ВНЗ у системі вищої освіти США.

Ключові слова: освіта США, коледж, університет, дослідження.

Вступ. В останній час в Україні ведеться багато дискусій щодо долі приватної освіти, місця і значення приватних вищих навчальних закладів (ВНЗ) у системі вищої освіти. Важливим для подальшого реформування системи вищої освіти є досвід функціонування приватних (незалежних) ВНЗ США, серед яких багато відомих університетів, інститутів і коледжів.

Метою роботи є дослідження характерних рис приватного (незалежного) сектору вищої освіти США (в тому числі – чотирирічних незалежних коледжів, невеликих і потужних приватних університетів), їхньої ролі в системі вищої освіти США.

1. Особливості незалежного (приватного) сектору вищої освіти США

Приватні (незалежні) коледжі й невеликі університети з чотирирічним терміном навчання впроваджують у США різноманітний досвід отримання освіти. Багато з них готують, насамперед студентів, які здобувають ступінь бакалавра. Коледжі і університети незалежного (приватного) сектора вищої освіти США, які мають необхідний науковий потенціал, готують також і магістрів, і докторів.

Президент Ради незалежних коледжів США Річард Екман, аналізуючи відмінність між незалежними (або приватними) університетами та коледжами, а також ВНЗ публічного сектора (тих, що належать штату або місцевій громаді), зазначає, що “найістотнішою рисою вищої освіти в США є її різноманітність. Уряд країни не контролює ні навчальні програми, ні методи викладання в коледжах та університетах США. Роль же державних органів управління досить незначна. І саме в “незалежному”, або ж “приватному”, секторі вищої освіти спостерігається найбільша різноманітність філософських підходів до освіти, навчальних програм і традицій. Цей сектор охоплює близько 600 невеликих коледжів та університетів, серед яких і найшановніші вищі навчальні заклади США” [1, с. 10-11; див. також: 1, с. 59-63; веб-сайт Ради незалежних коледжів: <http://www.cic.org/>].

Цікавими є такі різні особливості американських незалежних ВНЗ. Наприклад, коледж Урсинус у штаті Пенсільванія пропонує міждисциплінарну програму для першокурсників, яка знайомить їх з різними працями в галузі гуманітарних і суспільно-політичних наук. У коледжі Воррена Вілсона в штаті Північна Кароліна всі студенти зобов'язані фізично допомагати утримувати цей заклад у належному стані і вважають це одним із важливих компонентів освітньої філософії коледжу. В Нортлендському коледжі в штаті Вісконсин керівництво докладає чимало зусиль, щоб виховати у студентів дбайливе ставлення до навколишнього середовища. У коледж Андерсона Броддуса в штаті Західна Вірджинія студентів набирають із маленьких містечок, розкиданих по пагорбах Західної Вірджинії, і багатьох із них готують до наукової чи медичної кар'єри. В заснованому квакерами коледжі Ерлгем, розташованому в штаті Індіана, основною формою прийняття рішень є досягнення консенсусу серед усіх студентів. Жіночий коледж Сідар Крест у штаті Пенсільванія

спростовує стереотип про те, що жінки не здатні досягати успіхів у науці, багато з його випускниць стали науковцями [1, с. 10-11].

Інші цікаві дані. Вітон коледж (м. Вітон, штат Іллінойс), що має 2890 студентів і оплата за навчання в якому у 2008-2009 навчальному році дорівнювала 25,5 тис. дол., має чудову інфраструктуру і сучасну матеріально-технічну базу. Готує бакалаврів і магістрів у різних галузях мистецтв і наук, серед них: прикладні науки з охорони здоров'я, древні мови, антропологія, біблейська археологія, різні види мистецтв, студії з теології та біблії, біологія, бізнес та економіка, хімія, християнська освіта та місіонерство, спілкування (комунікація), комп'ютерні науки, економіка, початкова освіта (молодші класи школи), англійська мова, студії з охорони навколишнього середовища, німецька мова, французька мова, математика, геологія, історія, історія та соціальні науки, міждисциплінарні студії, міжнародні відношення, інженерні науки (основи), медичні сестри (основи), музика (шість напрямків), філософія, фізика, політичні науки, психологія, середня (шкільна) освіта (два напрямки), соціологія, іспанська мова. Надає докторські ступені з біблейських наук і теології, а також – з клінічної психології. Відомий вихованням у студентів високої моралі та етики поведінки й співіснування у сучасному суспільстві. Культивує багато індивідуальних і командних видів спорту. (Спортивні команди коледжу мають назву "Грім") [2, с. 241].

У Бард коледжі в Аннандейлі на Гудзоні (штат Нью-Йорк) навчається біля 1800 студентів (річна вартість навчання у 2008-2009 навчальному році складала 37574 доларів). Коледж відомий інноваційними навчальними програмами, має в своєму складі економічний інститут Леві, консерваторію, школу мистецтв Мільтона Евері (магістратура і аспірантура), Центр з організації та збереження бібліотек, музеєзнавства і мистецтв в сфері сучасної культури. Випускники коледжу – відомі економісти і фінансисти, артисти, музиканти, письменники, критики, композитори, діячі кіно і театру. Серед них: актор Чеві Чейз, один із керівників і продюсерів кіностудії Універсал Парамант – Том Мант, відомий інвестор-фінансист Ашер Едельман та ін. Коледж має відому в США жіночу команду з регбі [2, с. 248].

Бернард коледж – це нью-йоркський гуманітарний ВНЗ для жінок. Має довгу славетну історію, входить до складу одного з передових дослідницьких університетів Нью-Йорка. Загальна чисельність студенток – 2389, річна вартість навчання - більше 33 тисяч доларів (2008–2009 р.). Коледж надає бакалаврські ступені більше ніж з 50 галузей наук: природничих, гуманітарних, соціальних, а також у мистецтвах і міждисциплінарних програмах. У коледжі популярними є багато видів спорту: стрільба з лука, парусний і човновий спорт, баскетбол, туризм, фехтування, хокей на траві, гольф, плавання та дайвінг, легка атлетика (на відкритому повітрі та в залі), поло, футбол (європейський "сокер"), софтбол, теніс, волейбол та інші ігрові види спорту [2, с. 249].

Гемпшир коледж (м. Амхерст, штат Массачусетс) має 1350 студентів, плата за навчання – більше 20 тисяч доларів на рік (2008–2009 р.). Коледж пропонує: загальноосвітні та пізнавальні програми (основи) з лінгвістики, психології, філософії, розумової діяльності та комп'ютерних наук; гуманітарні науки, мистецтва та культурні студії: кінематографія, дизайн (студійний), література, мас-медіа та поглиблене вивчення філософії; соціальні науки: поглиблене вивчення соціології та антропології, економіки, історії, політичних наук і психології; природничі науки: традиційні природничі науки, математика та біологічна антропологія. На міждисциплінарних курсах викладаються театральне мистецтво, студійні курси (документальне та авторське кіно), письменницька творчість. Серед випускників багато акторів, скульпторів, музикантів, письменників, режисерів, співаків, кінематографістів [2, с. 251].

У Сара Лоуренс коледжі (м. Бронксквіл, штат Нью Йорк) вчать студенти майже з усіх штатів Америки та 34 країн світу. Загалом їх понад 1500: понад 1200 з них навчаються в бакалавратурі та 300 студентів – в магістратурі. Станом на 2008–2009 навчальний рік коледж

входить до вісімки найдорожчих у США (річна вартість навчання складає 39450 доларів), а з проживанням, харчуванням та студентським сервісом він є найдорожчим у США (повна вартість послуг коледжу разом із навчанням складає 53166 доларів на рік). У бакалавратурі навчають за нетрадиційними навчальними програмами: творчих мистецтв – письмова творчість (письменництво), музика, танці, театр, художня творчість (малювання), та кіно як мистецтво; історії та соціальних наук – антропология, економіка, політичні науки, соціологія; гуманітарних наук – азійські студії, історія мистецтв, кіномистецтво, мови, література, філософія, релігія; природничих наук – біологія, хімія, фізика, комп'ютерні науки, математика. Магістратура пропонує такі програми: письмова творчість, мистецтво вчити (педагогіка), розвиток дитини, захист здоров'я, генетика людини, театр, танці, а також – історія жіноцтва. В коледжі працювали Франклін Д. Рузвельт та Барак Х. Обама [2, с. 255].

Університет Тафтс (м. Медфорд, штат Массачусетс) має 5016 студентів при вартості навчання 48386 доларів на рік (2008–2009 р.). Школи мистецтв і наук та інженерна вчать на бакалаврів і магістрів. Відомі школи: права та дипломатії Глетчера, медицини, ветеринарної медицини. Випускники: Джон Хербст – посол США в Україні, Коу Нкенсен Аркаа – віце-президент Гани, Джері Фелтман – посол США в Лівані, Джеймс Фолі – посол США в Гаїті, Вольфганг Ішінгер – посол Німеччини в США, Костас Караманліс – прем'єр-міністр Греції та ін. [2, с. 256].

Університет Тулейн (м. Нью Орлеан, штат Луїзіана) навчає 6749 студентів. Річна оплата навчання у 2008–2009 р., в середньому, дорівнювала 38664 доларам. В університеті працюють Ньюкомб-Тулейн коледж, школи архітектури, бізнесу А. Б. Фрімана, права, вільних мистецтв (гуманітарні науки), медицини, громадського здоров'я та тропічної медицини, наук та інженерії, соціальної роботи. Є школа підвищення кваліфікації та безперервної освіти. Для порівняння наведемо деякі цифри. Так, річна вартість навчання в Ньюкомб-Тулейн коледжі – 38724 долари, в школі права – 47234 долари, в школі медицини – 28594 долари. Вартість однієї кредитної години (15 академічних годин протягом семестру) дорівнює: 1245 доларів – у школі громадського здоров'я та тропічної медицини; 740 доларів – в магістратурі в школі бізнесу А. Б. Фрімана; 237 доларів – в школах соціальних наук і підвищення кваліфікації та безперервної освіти. Серед видатних випускників – Девід Філо – співзасновник інформаційної мережі Yahoo!; Міхаель Де Бейкі – кардіохірург, автор нових технологій в операціях на серце (оперував Бориса Єльцина); Лінді Боггз – посол США; Ньют Гінгріч – спікер Ради представників США. Спортивні команди мають назву “Зелена хвиля”, талісман університету – пелікан. Кольори спортивних команд – зелені й блакитні [2, с. 257].

Незважаючи на відмінності, всі 600 незалежних коледжів та університетів США мають такі спільні ознаки [1, с. 10-11]:

Головна з них – їхня висока популярність, доступність і можливість для кожного абітурієнта знайти своє місце в одому з них.

Вони досить невеликі, кількість студентів у них рідко перевищує 3000 осіб.

Вони переважно або повністю орієнтуються на чотирирічний базовий університетський курс, маючи значну кількість бакалаврських і дуже мало аспірантських програм. Деякі з них все ж готують і магістрів, і докторів.

Усі члени професорсько-викладацького складу є патріотами своїх навчальних закладів і відданими своїй справі. Хоча більшість із них займаються науковою роботою, вони вважають її другорядною порівняно з основним своїм обов'язком – викладанням і вихованням. Вони проводять багато часу зі студентами в аудиторії і за її межами, значну частину свого часу присвячують дружньому спілкуванню з молоддю і виховній роботі.

Методика навчання носить інтерактивний, заохочувальний, а в багатьох навчальних закладах – індивідуальний характер.

Оскільки в цих закладах розуміють, що значна частина навчального процесу проходить поза межами аудиторії, створюється багато можливостей для спілкування студентів між

собою та з викладачами; це спілкування вважається в навчальних програмах важливим чинником передачі знань.

Ці навчальні заклади відкрито говорять про системи цінностей, що їх покладено в основу їхнього функціонування. Інколи це цінності релігійного характеру, які сприяли створенню коледжу, або ж результат впливу цих цінностей на формування особистості, якщо віросповідання вже не грає вирішальної ролі в навчальному процесі. Іноді в системі цінностей відображено конкретну освітню філософію. Наприклад, філософія “великих книг” найповніше втілена в навчальних програмах коледжу Св. Іоанна з двома відділеннями в штатах Меріленд і Нью-Мексико. А “робітнича” філософія характерна для коледжу Воррена Вілсона і коледжу Беріа в штаті Кентуккі, де, крім навчання, студенти повинні працювати й утримувати цей навчальний заклад.

У цих навчальних закладах викладання суспільно-політичних і гуманітарних дисциплін вважається дуже важливим, оскільки вони допомагають сформувати випускника не лише як спеціаліста, але і як свідомого громадянина своєї країни. Тому в цих навчальних закладах поєднується ґрунтовне професійне навчання із вихованням високоморальної особистості, прищепленням студентам системи загальнолюдських цінностей, вихованням у них стійких морально-етичних норм поведінки і навчанням їх цивілізованому співіснуванню в глобальному суспільстві.

Процес отримання вищої освіти, запропонований цими коледжами, надзвичайно ефективний. Наприклад, статистичні дані про відсоток студентів, які завершують повний курс за програмами з отриманням ступеня, свідчать, що у невеликих приватних ВНЗ цей відсоток вищий, ніж у більших університетах штатів. І це спостерігається не лише серед найобдарованіших студентів, а й серед студентів, які вступають до коледжу чи університету з нижчими оцінками за середню школу чи за відбірковий тест SAT (<http://www.collegeboard.com>). Вищий відсоток студентів, які завершують повний курс навчання за програмами, що передбачають отримання ступенів, спостерігається також в інших соціально-економічних групах, яким властиві низькі загальні показники отримання вищої освіти як такої. До цих груп належать, наприклад, студенти першого покоління із сім'ї, де отримується освіта в коледжі, студенти, змушені працювати повний робочий день, або студенти – представники різних меншин.

Пояснення досить високої ефективності менших приватних ВНЗ порівняно з іншими навчальними закладами можна знайти в тому, що студенти “самі беруть участь у процесі здобування знань”. Джордж Куг, керівник Національного дослідження студентської активності в навчальному процесі, яке проводиться в сотнях коледжів та університетів, зауважує, що “успіх студента в коледжі залежить від того, наскільки добре він знає викладача, чи бере участь у роботі гуртків та інших студентських заходах, чи проходить він практику, чи відвідує семінари, які вимагають його активної участі, усних виступів і численних письмових робіт” [1, с. 11]. У невеликих навчальних закладах існує більша, ніж у великих ВНЗ, імовірність того, що ці фактори діють.

Невеликі незалежні ВНЗ можна знайти повсюди в США – у великих і малих містах, у сільській місцевості. Ці коледжі й університети охоче приймають обдарованих студентів із різних прошарків суспільства, які урізноманітнюють дискусії на семінарах і мають свою думку. Високо цінують і студентів з інших країн (хоча навчання завжди проходить англійською мовою).

2. Особливості приватних ВНЗ США науково-дослідницького типу

Президент університету Еморі в Атланті (штат Джорджія) Джеймс В. Вагнер вважає, що “приватні університети мають більшу фінансову незалежність, ніж публічні навчальні заклади. Тому приватні установи можуть запропонувати цікавіші навчальні програми” [1, с. 6-7]. Розглянемо далі головні переваги відомих приватних (незалежних) університетів

США із науково-дослідницькою базою на прикладі університету Еморі, Гарвардського університету, Массачусетського технологічного інституту та Йельського університету.

Однією із сильних рис американської системи вищої освіти, як вже зазначалось, є її велика різноманітність. Вища освіта в США може задовольнити найширше коло потреб – від невеликих коледжів, розрахованих на кілька сотень студентів, до великих державних університетів з десятками тисяч студентів; від дворічних місцевих коледжів з програмами професійно-технічного навчання – до фінансованих із приватних коштів університетів з широким спектром наукових досліджень. Конкретний вибір навчального закладу багато в чому визначається планами студентів щодо майбутньої професійної діяльності, їхніми фінансовими можливостями та місцем розташування цих закладів. Іншими словами, вибір залежить від того, яке у них покликання, які фінансові можливості, чи хочуть вони залишати домівку. Зрештою, найважливішим чинником є відповідність навчальної установи запитам студента.

В США 92 зі 100 найбільших університетів фінансуються не федеральним урядом, а одним із 50 штатів. 77% студентів у країні отримують вищу освіту саме в цих навчальних закладах. Однак у більшості рейтингів приватні університети, за винятком трьох-чотирьох, займають майже всі 25 перших місць. Тому в США і в усьому світі високо цінуються саме приватні університети з міцною науково-дослідницькою базою.

Розглянемо головні риси приватних університетів із широкою дослідницькою програмою, чинники їхньої привабливості для студентів із усіх країн світу.

Приватні університети з науково-дослідницькою програмою пропонують професійну підготовку (наприклад, у сфері юриспруденції, міжнародних відносин, медицини, в інженерній справі, конструюванні та ін.), а також програми навчання, які передбачають отримання ступеня доктора. Окрім викладання, професорсько-викладацький склад факультету приділяє багато уваги і науковій діяльності.

Головною особливістю таких ВНЗ є те, що оплата праці й підвищення по службі професорів у цих закладах визначається як якістю викладання, так і науковою й дослідницькою роботою. Порівняно з університетами штатів (державних або публічних), у яких також існують програми професійної підготовки, програми навчання для отримання ступеня доктора і багато уваги приділяється науці й дослідженням, приватні університети загалом мають більшу фінансову гнучкість: їхній бюджет не залежить від законодавчих органів штату, а кошти надходять від випускників, благодійних фондів, наукових та інших професійних організацій, які надають допомогу університетам шляхом фінансування програм, стипендій, утримання будівель і професорських посад. В університетах штатів (державних або публічних) так само щороку зростає кількість таких джерел фінансування, але їхня наявність відкриває перед приватними університетами все ж таки значно більше можливостей для збереження лідерства і для створення спеціалізованих навчальних закладів і спеціальних програм для проведення досліджень у нових перспективних галузях. Саме ця гнучкість дає змогу студентам здійснювати наукові дослідження у тих сферах, які навряд чи заохочувалися б в інших місцях.

Джеймс В. Вагнер вважає, що фінансова незалежність приватних університетів надає їм також більше можливостей для відкриття своїх філій (відділень) в інших країнах. Якщо, наприклад, мешканці штату Джорджія навряд чи погодяться використати свої податкові кошти для відкриття навчального центру в Лондоні. Але, очевидно, вони вітали б відкриття такого центру приватним університетом Еморі. Таким чином, приватним університетам легше відкривати за межами країни дослідницькі центри й організації, що забезпечують студентів послугами чи навчальними програмами. Так, наприклад, університет Еморі має програми з міжнародної охорони здоров'я в різних країнах Африки, на Кавказі і в Азії. Його бізнес-програми існують у різних країнах Європи й Азії. Ці програми дають змогу

американським студентам і викладачам як в Америці, так і за кордоном залучати найкращих спеціалістів із інших країн [1, с. 7].

Нарешті, більшість відомих приватних науково-дослідницьких університетів, незважаючи на те, що вони поступаються за розмірами університетам штатів, випереджають останніх завдяки вдалому поєднанню значних ресурсів і кількісного складу студентів і викладачів. Зазначимо, що в приватних ВНЗ США, по-перше, навчальні групи значно менші, ніж в публічних (державних); по-друге, як правило, краща матеріально-технічна база; по-третє, навчання носить більш індивідуальний характер. У будь-якому з приватних чи публічних (державних) навчальних закладів США однаково надаються прекрасні можливості для навчання і дослідницької роботи, але у приватних закладах територія університетського містечка, як правило, є меншою. Тому вченим приватних ВНЗ, які працюють у різних галузях, легше спілкуватися, оскільки факультети і кафедри зазвичай розташовані на відстані невеличкої прогулянки.

Як відомо, найважливіші наукові відкриття в наш час здійснюються під час міждисциплінарного співробітництва, тому, очевидно, найпривабливішою рисою приватних університетів є їхня здатність підтримувати й стимулювати співпрацю як усередині університету, так і за його межами, в усіх куточках світу [1, с. 7].

Інші цікаві дані. Гарвардський університет (м. Кембридж, штат Массачусетс) навчає біля 20000 студентів із багатьох країн світу. Вартість навчання – більше 32,5 тисяч доларів на рік (2008–2009 р.). Загальні ж витрати (з проживанням, харчуванням, обслуговуванням, студентським сервісом) перевищують 47 тисяч доларів на рік. Навчання здійснюють Гарвардська школа бізнесу, Гарвардська аспірантура з мистецтв і наук, Гарвардська аспірантура з дизайну, Гарвардська аспірантура з освіти (педагогічних наук), Гарвардська школа права, Гарвардська медична школа, Гарвардська школа стоматологічної медицини, Гарвардська школа з інженерних і прикладних наук, Гарвардська школа охорони здоров'я громадян, факультет політичних наук Гарвардського університету, Школа урядовців Джона Ф. Кеннеді. Серед випускників – Джон Ф. Кеннеді, Ел Гор, Теодор Рузвельт, Франклін Рузвельт, Барак Х. Обама, а також видатні діячі різних країн і народів.

Массачусетський технологічний інститут (м. Кембридж, штат Массачусетс) має більше 10 тисяч студентів, річна вартість навчання яких біля 35 тисяч доларів (2008–2009 р.). Спектр дисциплін дуже широкий: від фізичних та інженерних наук – до гуманітарних наук, в тому числі: економічних, лінгвістичних, політичних та менеджменту. Має видатних науковців і викладачів. Серед випускників: прем'єр-міністр Ізраїлю Б. Нетаньяху, Генеральний секретар ООН Кофі Аннан, астронавт Аполлон-11 Буз Алдрін та багато науковців, інженерів, конструкторів, керівників.

Йельський університет (м. Нью Гавен, штат Коннектикут) є приватним (незалежним) ВНЗ, утвореним у 1701 році (як Колегіальна школа). Він приймає на навчання 11394 студенти. У 2008–2009 р. вартість навчання складає, приблизно, 35300 доларів на рік. Направленість 70-ти бакалаврських програм – це навчання з вільних мистецтв, частково – передпрофесійна підготовка. Біля 20% цих програм – з природничих та інженерних наук, 35% – з соціальних наук, а 45% – з вільних мистецтв і гуманітарних наук. Загалом у бакалавратурі щорічно студентам пропонується до 2000 дисциплін. В магістерських програмах і в аспірантурі з мистецтв і наук пропонується 53 дисципліни з гуманітарних і соціальних наук, біології, фізичних та інженерних наук. Також в університеті працюють професійні школи з архітектури, мистецтв, богослов'я, драми, наук з лісного господарства та оточуючого середовища, права, менеджменту, медицини, музики, медичних сестер, громадського здоров'я. Йельський університет є третім із старіших американських ВНЗ (після Гарварда і заснованого у 1693 році університетського коледжу Уільяма і Мері, штат Вірджинія, м. Вільямсбург) і членом “Ліги плюща” (інформацію про “Лігу плюща” буде розглянуто нижче). Серед відомих співробітників університету – літератори Дж. Вільс

Міллер та Джері Хартман, відомий історик Девід Монтгомері та ін. Випускниками університету є всі президенти США, які були при владі в період з 1989 до 2008 року: Джордж Г. У. Буш, Уільям (Білл) Дж. Клінтон, Джордж У. Буш (молодший). Йель також закінчив віце-президент Дік Чейні. Університет має відомий яхт-клуб і "Йельську морехідну команду", студенти займаються баскетболом, бейсболом, туризмом, гольфом, тенісом, волейболом і футболом (американським).

Рівень наукових досліджень і якість підготовки фахівців високої кваліфікації в розглянутих відомих приватних університетах США підтверджується кількістю нобелівських лауреатів, навчання або діяльність яких пов'язана із цими закладами. Вона складає: 2 – в університеті Еморі, 76 – у Гарвардському університеті, 73 – у Массачусетському технологічному інституті і 34 – у Йельському університеті.

3. Найкращі та найпрестижніші ВНЗ США

Цікавою є статистична інформація щодо найкращих і найпрестижніших ВНЗ США. Так, за даними журналу "U. S. News and World Report", зі ста університетів, які часто називають найкращими університетами в США, одні є публічними, або державними, а інші – приватними [1, с. 23]. Всі вони відомі високою якістю своїх навчальних програм, ресурсами, такими як сучасні, добре обладнані лабораторії та бібліотеки, а також широким колом випускників і спонсорів, пов'язаних із цими навчальними закладами. Ці університети пропонують широкий діапазон предметів на рівні базового чотирирічного навчання, а також навчання зі спеціальностей, з яких можна отримати ступінь магістра чи доктора. Багато з названих університетів займаються серйозною науковою роботою. Згідно з даними "U. S. News and World Report", до списку 21 найкращого ВНЗ США входять такі університети та інститути:

- 1-2 місця ділять Гарвардський університет і Принстонський університет;
 - 3 – Єльський університет;
 - 4 – Пенсільванський університет;
 - 5-6 місця ділять університет Дока і Стенфордський університет;
 - 7-8 місця ділять Каліфорнійський технологічний інститут і Массачусетський технологічний інститут;
 - 9-10 місця ділять Колумбійський університет і Дартмутський коледж;
 - 11 – університет Вашингтона в Сент-Луїсі;
 - 12 – Північно-Західний університет;
 - 13-14 місця ділять Корнелльський університет і університет Джонса Гопкінса;
 - 15-16 місця ділять університет Брауна і Чиказький університет;
 - 17 – університет Райса;
 - 18-19 місця ділять університет Нотр-Дам і університет Вандербілта;
 - 20-21 місця ділять університет Еморі і Каліфорнійський університет у Берклі.
- Див.: http://www.usmws.com/usnews/edu/college/rankings/rankindex_brief.php

Зауважимо, що до цього переліку входять відомі американські ВНЗ – члени так званої "Ліги плюща" – вісім найдавніших і найпрестижніших університетів у США. Ці вищі навчальні заклади підписали угоду про проведення змагань в одній лізі та висунення однакових вимог до своїх студентів-спортсменів як у спорті, так і в навчанні. Оскільки ці коледжі створені одними з перших, більшість із них розташовані в красивих, побудованих багато років тому студентських містечках, де старовинні будинки оббиті плющем, – звідси й назва "Ліги плюща". Всі вісім коледжів – найкращі навчальні заклади країни: університет Брауна, Колумбійський університет, Корнелльський університет, Дартмутський коледж, Гарвардський університет, Пенсільванський університет, Принстонський університет та Єльський університет. Назви цих університетів і назва "Ліги плюща" продовжують асоціюватися з найвищими досягненнями в сфері американської вищої освіти і всього, що з нею пов'язано [1, с. 24].

Висновки. Американський незалежний (приватний) сектор вищої освіти відіграє помітну роль в наданні якісної освіти і здійсненні важливих наукових досліджень в США. Наявність приватних навчальних закладів є позитивним явищем, що, по-перше, урізноманітнює американську систему освіти; по-друге, підвищує конкуренцію приватних навчальних закладів із державними (публічними), запобігає монополізації освітніх послуг з боку останніх; по-третє, приватний капітал дозволяє концентрувати значний науковий потенціал і створювати необхідні матеріально-технічні умови для здійснення як наукових досліджень, так і освітньої діяльності.

Важливість приватних американських ВНЗ визначається значною кількістю нобелівських лауреатів, які навчалися або працювали (і працюють) у них, внеском у розвиток науки, техніки, технологій і всіх сфер економіки і господарства США.

Приватний сектор освіти України також має зайняти достойне місце і в системі освіти, і в економіці своєї країни. Для цього необхідно приділяти йому більше уваги – як з боку освітян, інвесторів, законодавців, так і з боку широкої громадськості. Важливо, щоб питання про існування чи ліквідацію приватного (або будь-якого державного чи муніципального) ВНЗ вирішувалося за результатами його діяльності, якості надання освітніх послуг і виховання студентів, рівня та обсягів виконання наукових досліджень, попиту на його випускників, їхнього кар'єрного росту, іміджу ВНЗ і його випускників у суспільстві та відповідно до громадської думки.

Використана література:

1. Суспільство і цінності. Коледжі та університети у Сполучених Штатах / Державний департамент США. Бюро міжнародних інформаційних програм. – США, Вашингтон, видавництво: eJournalUSA@state.gov, листопад 2005. – 63 с. <http://usinfo.state.gov/pub/ejournalusa.html>
2. Романовська О. О., Романовська Ю. Ю., Романовський О. О. Досвід вищої освіти Сполучених Штатів Америки ХХ–ХХІ століття. Книга 1. Гуманітарна та підприємницька підготовка американців. – Вінниця : Нова Книга, 2009. – 264 с.

Верхогляд О. О., Романовская Ю. Ю., Романовский А. А. Независимый (частный) сектор высшего образования США: типы и особенности университетов и колледжей.

Рассмотрены характерные черты вузов частного (независимого) сектора высшего образования США – четырехлетних независимых колледжей, малых и больших частных университетов. Приведены выводы относительно роли частных (независимых) вузов в системе высшего образования США.

Ключевые слова: образование США, колледж, университет, исследование.

Verkhoglyad O. O., Romanovska Yu. Yu., Romanovskiy O. O. Independent (private) sector of higher education of the USA: types and features of universities and colleges.

The characteristic features of institutions of higher education – four year independent colleges, small and large private universities which are belong to the private (independent) sector of higher education of the USA are considered. The conclusions about the role of independent private universities and colleges in the system of higher education of the USA are given.

Keywords: formation of the USA, college, university, research.